

תורה אור • פרשת יתרו • מאמר 6

זכור את יום השבת לקדשו

”זכור את יום השבת לקדשו”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/6](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/6)

1 זכור את יום השבת לקדשו. להבין מהו ענין הצווי לקדש השבת והלא שבת מיקדשא וקיימא.

”זכור את יום השבת לקדשו”. [עלינו] להבין מה עניינו של הצווי לקדש את השבת: והרי השבת מקודשת וקיימת מאליה?

דבשלמא קדושת יו”ט תלוי בישראל שלכך אומרים מקדש ישראל והזמנים. מתחלה ישראל ואח”כ הזמנים משום דישראל אינהו דקדשינהו לזמנים.

מובן שקדושת יום טוב תלויה בישראל; משום כך אנו אומרים: ”מקדש ישראל והזמנים” — תחילה ישראל ואחר כך הזמנים, מפני שישראל הם שמקדשים את הזמנים.

אבל בשבת אנו מברכים מקדש השבת. ואין אומרים מקדש ישראל והשבת וכמארז”ל אטו שבת ישראל מקדשי ליה והלא שבת מיקדשא וקיימא משי”ב כו’.

אבל בשבת אנו מברכים ”מקדש השבת”, ואין אומרים ”מקדש ישראל והשבת”, כפי שאמרו חז”ל: ”וכי ישראל הם שמקדשים אותה לשבת? והרי השבת מקודשת וקיימת” מששת ימי בראשית וכו’.

ונקי כל שבת שבת בראשית שלמעלה מבחי ישראל (כי שבת הוא כחי התגלות ח”ע ונקי גילוי מוחין דאבא שהוא למעלה מבחי נשיי המושרשים בז”א. וכמו שמבואר בזוהר פ’ אמור) (ריש דף צ”ד)

וכל שבת נקראת ”שבת בראשית”, והיא למעלה מבחינת ישראל. (השבת היא בחינת גילוי חכמה עילאה, ונקראת גילוי מוחין דאבא, שהוא למעלה מבחינת נשמות ישראל, המושרשות בז”א. וכפי שמבואר בזוהר, פרשת אמור (תחילת דף צד),

דאחידן ביה במלכא. ופי’ הרמ”ז הם ישראל המושרשים בזעיר. זה בחדסד וזה בגבורה וזה בתפארת כו’. שהם ”האחוזים בו, במלך”; והרמ”ז מפרש: אלה הם ישראל, המושרשים בזעיר אנפין — נשמה זו בחדסד, זו בגבורה וזו בתפארת וכו’.

ושבת מבואר שם דהוא גילוי מוחין דאבא בז”א ומבואר שם ג”כ איך שגילוי והמשכה זו הוא מעצמו וא”צ למעשינו כו’.

ועל השבת מבואר שם שהיא גילוי המוחין דאבא בז”א; וכן מבואר שם כיצד גילוי והמשכה אלה נעשים מאליהם, ואינם זקוקים למעשינו וכו’.

משא”כ ביו”ט גילוי קצת ההארה ממוחין דאבא שמאיר ביו”ט הוא ע”י מעשנו ותפלותנו כו’.

לא כן ביום טוב: גילוי מעט מן ההארה של המוחין דאבא המאירה ביום טוב בא באמצעות מעשינו ותפלותינו וכו’.

2

והנה בדברות האחרונות נאמר שמור את יום השבת לקדשו. וארז"ל זכור ושמור בדבור אחד נאמרו.

והנה בעשרת הדיברות שבמשנה תורה נאמר: "שמור את יום השבת לקדשו". וחז"ל אמרו: "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו".

והענין דשמור הוא מל"ת כמארז"ל כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא ל"ת. וזכור הוא רמ"ח מ"ע כי זכור עם י"ה גי' רמ"ח מ"ע

והענין הוא ש"שמור" שייך למצוות לא תעשה, כפי שאמרו חז"ל: "כל מקום שנאמר השמר, פן ואל — אינו אלא לא תעשה". ו"זכור" הוא רמ"ח מצוות עשה, שכן "זכור" עם י"ה עולה בגימטריה רמ"ח, כמניין מצוות עשה.

והנה זכרי עם ו"ה גימטריה רמ"ח. וצ"ל ההפרש בין זכור לזכרי. ומה שזכור הוא עם י"ה וזכרי עם ו"ה: והנה "זכרי" עם ו"ה עולה בגימטריה רמ"ח. וצריך להבין מה ההבדל בין "זכור" ל"זכרי", ומדוע "זכור" הוא עם י"ה ו"זכרי" עם ו"ה.

3

והנה להבין כ"ז צריך להבין תחלה כללות ענין השבת מהו. דהנה כתיב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד.

כדי להבין את כל זה, עלינו להבין תחילה מהו ענין השבת בכללותו. שהרי נאמר: "וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד".

שבששת ימי בראשית הוא בחי' את כל אשר עשה והיינו ע"י צירופי אותיות דעשרה מאמרות.

ששת ימי בראשית הם בחינת "כל אשר עשה", כלומר, באמצעות צירופי האותיות של עשרה מאמרות,

כמו מאמר יהי אור יהי רקיע יקוו המים כו' תדשא כו'. הוא בבחי' ירידה כמו באדם גילוי השכל בדבור שהוא בחי' ירידה.

כגון המאמרות "יהי אור", "יהי רקיע", "יקוו המים" וכו', "תדשא [הארץ]" וכו'. הדבר נעשה בדרך של ירידה, כמו אצל אדם, כשהשכל מתגלה בדיבור — זוהי ירידה.

והנה כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו'. שיש למעלה כביכול בחי' מחשבה ובחי' דבור דהיינו שבחי' מחשבה נקי' עלמין סתימין

והנה נאמר: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" וכו', כלומר, כביכול יש למעלה בחינת מחשבה ובחינת דיבור. בחינת המחשבה נקראת "עלמין סתימין" — העולמות הנסתרים,

(ר"ל האור והחיות המחיה את עלמין סתימין נקי מחשבה עליונה). ובחי דבור נקי עלמא דאתגלייא. ונקי אותיות לשון התגלות מלשון תרגום ואתא.

(כלומר, האור והחיות המחיים את עלמין סתימין נקראים "מחשבה עליונה"). בחינת הדיבור נקראת "עלמא דאתגלייא" — העולם הנגלה. והן נקראות "אותיות" מלשון גילוי, על פי לשון התרגום "ואתא" — "ובא".

כי הנה הדבור מקבל מבחי המדות עליונות שבחי שיתא יומין דבראשית הם ששה מדות עליונות. שהרי הדיבור מקבל מבחינת המדות העליונות; בחינת "שיתא יומין דבראשית" — ששת ימי בראשית — היא שש המדות העליונות.

והנה ידוע המאמר לאו דאית לך צדק ידיעא כו'. כולא לאחזאה כו' שבאדם בחי חסד ורחמים מעורר התפעלות בנפשו להשפיע

והנה ידוע המאמר: "לאו דאית לך צדק ידיעא" וכו'; "כולא לאחזאה" וכו'. אצל אדם, מידת החסד והרחמים מעוררת בנפשו התעוררות רגשית להשפיע,

משא"כ מדותיו ית' המיוחדות בו ית' שהוא אחדות פשוט בלי שום שינוי התפעלות ח"ו כמ"ש אני הוי"ה לא שניתי וזהו לאו דאית לך צדק ידיעא כו'.

אך מדותיו יתברך, המיוחדות בו יתברך, שהוא אחדות פשוטה, אינן כרוכות בשום שינוי או התעוררות רגשית, חס ושלום, ככתוב: "אני הוי"ה לא שניתי". וזהו "לאו דאית לך צדק ידיעא" וכו'.

ובהיות כן שהששה מדות עליונות הם למעלה מבחי התפעלות ושינוי ע"כ כדי שיהיה נמשך מבחי המדות לבחי הדבור להיות עלמא דאתגלייא הוא רק בבחי אחוריים לשון תרגום כו':

ומכיוון ששש המדות העליונות הן למעלה מהתפעלות ומשינוי, הרי שכדי שתימשך השפעה מבחינת המדות לבחינת הדיבור, ותתהווה ממנה מציאותו של עולם גלוי, הדבר נעשה רק בבחינת אחוריים — לשון תרגום וכו'.

4 וזהו שבכל מעשה ששת ימי בראשית עד אחר ויכלו לא נאמר רק שם אלקים כ"א אחר שנא' ויכלו כו' וזו הסיבה שבכל מעשה ששת ימי בראשית, עד לאחר "ויכלו [השמים והארץ]", נזכר רק שם אלקים; רק לאחר שנאמר "ויכלו" וכו',

כי בו שבת כו' אח"כ נאמר ביום עשות הוי"ה אלקים נזכר אח"כ דוקא שם הוי"ה.

"כי בו שבת" וכו', נאמר לאחר מכן "ביום עשות הוי"ה אלקים": שם הוי"ה נזכר דווקא לאחר מכן.

והענין כי ידוע מ"ש שמש ומגן הוי"ה אלקים. כי שם הוי"ה כתיב ב"י אני הוי"ה לא שניתי (כנ"ל לאו דאית לך צדק ידיעא כו')

ההסבר הוא על פי הידוע ממה שכתוב: "שמש ומגן הוי"ה אלקים". על שם הוי"ה נאמר: "אני הוי"ה לא שניתי" (כאמור לעיל: "לאו דאית לך צדק ידיעא" וכו').

ובחיי אלקים הוא הנרתק לשם הוי"ה הנקי ג"כ שמש (כמ"ש שמש ומגן ה' כו') כדי להיות התהוות הבריאה יש מאין שזהו ע"י אותיות הדבור כנ"ל

ובחינת אלקים היא הנרתיק לשם הוי"ה, הנקרא גם "שמש" (כמו שכתוב "שמש ומגן הוי"ה" וכו'), כדי שתוכל הבריאה להתהוות יש מאין, דבר הנעשה באמצעות אותיות הדיבור, כאמור לעיל.

(והוא בחי' שם אלקים שהוא שרש בחי' אותיות וכלים. ושם הוי"ה הוא שורש בחי' האור שלמעלה מבחי' כלים ואותיות לכן ההמשכה משם הוי"ה הוא דוקא ע"י המגן דשם אלקים שהם האותיות המעלימים כנ"ל.

(וזהו בחינת שם אלקים, שהוא שורש בחינת האותיות והכלים; ושם הוי"ה הוא שורש בחינת האור שלמעלה מבחינת כלים ואותיות. לכן ההמשכה משם הוי"ה היא דווקא באמצעות המגן של שם אלקים, שהן האותיות המעלימות, כאמור לעיל).

ולכן בששת ימי בראשית לא נזכר רק שם אלקים כי בששת ימי בראשית היה ההמשכה מבחי' שם הוי"ה להתלבש בשם אלקים שהוא בחי' הדבור לומר יהי אור יהי רקיע כו')

ולכן בששת ימי בראשית נזכר רק שם אלקים: בששת ימי בראשית ההמשכה מבחינת שם הוי"ה הייתה כדי להתלבש בשם אלקים, שהיא בחינת הדיבור, ולומר "יהי אור", "יהי רקיע" וכו').

ואח"כ בסוף ששת ימי בראשית נאמר והנה טוב מאד ויכלו השמים. פ"י טוב מאד היא בחי' בע"ת כידוע דטוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר כשנהפך לטוב ע"י התשובה.

לאחר מכן, בסוף ששת ימי בראשית, נאמר "והנה טוב מאד", "ויכלו השמים". פירוש הדבר: "טוב מאד" הוא בחינת בעלי תשובה, כידוע ש"טוב" הוא היצר הטוב ו"מאד" הוא היצר הרע כשהוא נהפך לטוב באמצעות תשובה.

והענין כי במקום שבעלי תשובה עומדים כו'. כי אתכפייא ואתהפכא דבחי' בע"ת הוא בתגבורת האהבה ממטה למעלה מים רבים לא יוכלו לכבות את כו'.

והענין הוא: "במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'. שכן האתכפיא והאתהפכא של בחינת בעלי תשובה נעשות באמצעות אהבה עזה, העולה מלמטה למעלה: "מים רבים לא יוכלו לכבות את [האהבה]" וכו'.

כמ"כ למעלה עליית החיות שירד בששת ימי בראשית בבחי' ירידה היא עולה בבחי' עליית העולמות למהותו ועצמותו ית'.

כך גם למעלה: החיות שירדה בששת ימי בראשית בדרך של ירידה עולה – בעליית העולמות – אל מהותו ועצמותו יתברך.

5 וז"ש אח"כ ויכלו השמים כי בו שבת כאדם ששובת ממלאכתו שהשכל ומדות שנשפלו להתלבש בדבור ובמעשה עולים למהותן ועצמותן כמ"כ הוא למעלה עלייה למהו"ע ית'.

וזהו שנאמר לאחר מכן: "ויכלו השמים", "כי בו שבת". הדבר דומה לאדם ששובת ממלאכתו: השכל והמדות שהצטמצמו והתלבשו בדיבור ובמעשה חוזרים ועולים למהותם ולעצמותם; וכך גם למעלה, יש עלייה למהותו ולעצמותו ית'.

וזהו בחי' ומדרגת שבת דמעלי שבתא שהוא בחי' עליות וזהו שבת בראשית דמיקדשא וקיימא שהעלייה היא ממילא כי בו שבת כו'.

וזהו הבחינה והמדרגה של "ערב שבת" (שבת דמעלי שבתא), שהיא בחינה של עליות. וזהו שבת בראשית, שהיא "מקדשא וקיימא", שכן העלייה מתרחשת מאליה: "כי בו שבת" וכו'.

(וצ"ע דמשמע שע"י טוב מאד בע"ת אז כי בו שבת והרי אמר דשבת מיקדשא וקיימא שהעלייה ממילא. לכן צריך לומר דלאו ע"י בע"ת הוא ההעלאה כי עליות העולמות הוא ממילא רק ענין תשובה עלאה היא דוגמא לבחי' זו.)

(ויש לעיין, שהרי משמע שעל ידי "טוב מאד", בעל התשובה, בא אז "כי בו שבת"; והרי נאמר ששבת "מקדשא וקיימא", והעלייה מתרחשת מאליה. לכן צריך לומר שההעלאה אינה באה על ידי בעל התשובה, שכן עליית העולמות מתרחשת מאליה; אלא עניינה של תשובה עילאה הוא רק דוגמה לבחינה זו.)

כי שבת אותיות תשב להיות ששבת עליות העולמות וכמ"כ הבע"ת ועיקר פעולת האתעדל"ת לבחי' שבת יתבאר לקמן אי"ה):

כי שבת מורכבת מאותיות "תשב", שכן שבת היא עליית העולמות, וכך גם בעל התשובה. ועיקר פעולתה של האתערותא דלתתא ביחס לבחינת שבת יתבאר בהמשך, בעזרת ה'.

6

אך הנה כתיב אשר ברא אלהים לעשות. וארז"ל לעשות לתקן. וכתוב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת דמזה משמע שישראל עושים את השבת

אך כתוב: "אשר ברא אלקים לעשות", וחז"ל אמרו: "לעשות" — לתקן. וכן כתוב: "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת", ומכאן מובן שבני ישראל עושים את השבת

ע"י מעשה המצות ב' יומין דחול דהיינו פ"י לעשות לתקן או ע"י תשובה. דהנה כתיב חכמות בחוץ תרונה.

באמצעות קיום המצוות בששת ימי החול, וזהו פירוש "לעשות" — לתקן, או באמצעות תשובה. שהרי כתוב: "חכמות בחוץ תרונה".

7

ופ"י בזהר חכמות תרי חכמה עלאה וחכמה תתאה. פ"י ח"ע הוא בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא. וחכמה תתאה הוא כמארז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה.

וזהוהר מפרש: "חכמות" הן שתיים — חכמה עליונה וחכמה תחתונה. החכמה העליונה היא בחינת "חכם, אך לא בחכמה ידועה". והחכמה התחתונה היא כפי שאמרו חז"ל: "נובלות חכמה שלמעלה — תורה".

פ"י בחי' הנובלות הוא אור ושפע מבחי' אור החכמה הנמשך למטה כדי לברר בירורים הכולנה היא שבחינת "נובלות" היא אור ושפע מאור החכמה, הנמשכים למטה כדי לבצע בירורים,

והיינו בחי' חכמה שבתורה שנתלבשה בדברים גשמיים להבדיל בין טמא לטהור וכיוצא בזה בכל מל"ת.

כלומר, בחינת החכמה שבתורה, שהתלבשה בדברים גשמיים כדי להבדיל בין טמא לטהור, וכיוצא בזה בכל מצוות לא תעשה.

8

וכמו"כ גם במעשה המצות עשה הרי נתלבשה החכמה במצות גשמיים כמו במצות ציצית בצמר גשמי דטלית כו'

וכך גם בקיום מצוות עשה, החכמה מתלבשת במצוות גשמיות, כמו במצוות ציצית, בצמר הגשמי של הטלית וכו'.

ולמעלה הטלית הוא בחינת אור מקיף. וכמ"ש לבושיה כתלג חיור שהוא בחי' סוכ"ע. והחוטין הם ל"ב נתיבות החכמה.

ולמעלה, הטלית היא בחינת אור מקיף, כמו שנאמר: "לבושיה כתלג חיור" — לבושו היה לכן כשלג — והיא בחינת סובב כל עלמין. והחוטין הם ל"ב נתיבות החכמה.

ועד"ז בשאר המצות כמו אבני האפוד והחושן תרשיש ושהם אבנים גשמיים ונחקק בהם שמות י"ב השבטים.

וכך גם בשאר המצוות, כגון אבני האפוד והחושן — תרשיש ושוהם — שהן אבנים גשמיות, ועליהן נחקקו שמות שנים-עשר השבטים.

וכתיב ונשא אותם אהרן לפני ה' לזכרון ולמעלה רומזים לבחי' אורות עליונים שימשיך אהרן כהנא רבא בחי' חסדים עליונים דלפני האצי' כו'

ונאמר: "ונשא אותם אהרן לפני ה' לזכרון"; ולמעלה הם רומזים לאורות עליונים, שאהרן הכהן הגדול המשיך את בחינת החסדים העליונים שלפני עולם האצילות וכו'.

ולמטה נתלבשה חכמה זו באבנים גשמיים ובמעשה גשמית דחושן ואפוד. וכה"ג יובן בכל מעשה המצות.

ולמטה התלבשה חכמה זו באבנים גשמיות ובמלאכה הגשמית של החושן והאפוד. וכך יש להבין גם את קיומן של כל המצוות.

וע"כ נק' בחי' חכמה זו שנתלבשה למטה כמעשה המצות בשם חכמה תתאה שמתלבשת בעשייה גשמית לאהפכא חשוכא לנהורא כו'. וזהו חכמות בחוץ תרונה.

לכן חכמה זו, שהתלבשה למטה בעשיית המצוות, נקראת "חכמה תתאה", מפני שהיא מתלבשת במעשה גשמי כדי להפוך חושך לאור וכו'. וזהו "חכמות בחוץ תרונה".

בחוץ דוקא כשנתלבשה ח"ת (הנמשכת מח"ע וזהו חכמות בחוץ כו' שהארת ח"ע נמשכת בח"ת ומתלבשים בחוץ דהיינו בבי"ע עד שנמשכים בעשייה גשמית ממש כנ"ל) בעשייה גשמית במעשה המצות שלפנינו אז דוקא תרונה

"בחוץ" דוקא: כאשר החכמה תתאה, הנמשכת מהחכמה עילאה — וזהו "חכמות בחוץ" וכו', שהארת החכמה עילאה נמשכת אל החכמה תתאה, ושתיהן מתלבשות "בחוץ", כלומר בעולמות בריאה, יצירה ועשייה, עד שהן נמשכות אל מעשה גשמי ממש, כנ"ל — מתלבשת בעשייה גשמית, בקיום המצוות שלפנינו, אז דוקא היא "תרונה".

פיי שיהיה עייז תוספת וגלוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מעלה אפיי מבחיי ח"ע. ועיי מעשה המצות יומשך ויתגלה בח"ע נמצא דוקא עיי התלכשות החכמות בחוץ אז תרונה:

כלומר, שעל ידי כך תהיה תוספת וגילוי של אור אין סוף ברוך הוא, הנעלה הרבה למעלה אפילו מבחינת החכמה עילאה; ועל ידי קיום המצוות הוא יימשך ויתגלה בחכמה עילאה. נמצא שדווקא על ידי התלכשות החכמות "כחוץ" הן "תרונה".

10 וביאור הדבר הוא דהנה כתיב ראשית חכמה והיינו בחיי חכמה עלאה שנק' ראשית. כי ח"ת נק' סופא דכל דרגין כנודע

ביאור העניין הוא: נאמר "ראשית חכמה", והכוונה לבחינת חכמה עליונה, הנקראת "ראשית". שכן חכמה תתאה נקראת "סוף כל דרגין", כפי שידוע,

שהיא בחיי מלי' וח"ע נק' ראשית. והנה ראשית בתי"ו מורה על לשון נקבה. כי ראש הוא לשון דכר. שהיא בחינת מלכות, ואילו חכמה עילאה נקראת "ראשית". והנה, "ראשית", בת', מציינת צורה נקבית, שכן "ראש" הוא לשון זכר.

11 וראשית הוא לשון נוקבא. והיינו כי החכמה היא בחיי מקבל שמקבלת מבחיי ראש. וכמ"ש והחכמה מאין תמצא שנמשכת מבחיי אין דהיינו שלא בדרך השתלשלות עילה ועלול רק כמו בחיי יש מאין.

וראשית היא צורה נקבית. כלומר, חכמה היא בחינה של מקבל, המקבלת מבחינת ראש. וכמו שכתוב: "והחכמה נמצאת מאין" — היא נמשכת מבחינת אין, כלומר, לא בדרך של השתלשלות של סיבה ותוצאה, אלא בדומה לבחינת יש מאין.

כי בחיי האין שממנו תמצא החכמה הוא למעלה ממדרגת החכמה והוא כמו עדי"מ באדם כשנופל לו איזה המצאה וסברא חדשה אזי מתמלא תענוג. מזה אנו רואים שבחיי תענוג הוא למעלה מבחיי חכמה.

שהרי בחינת האין שממנה נמצאת החכמה היא למעלה ממדרגת החכמה. הדבר דומה לאדם שעולה בדעתו חידוש או רעיון חדש: הוא מתמלא אז תענוג. מכאן אנו רואים שבחינת התענוג היא למעלה מבחינת חכמה,

דהיינו שהוא מקור החכמה ולכן בתחלת התחדשות הסברא יהיי הענג גדול להיות כי רגע זו יצאה ונמשכה החכמה ממקורה התענוג.

כלומר, התענוג הוא מקור החכמה. לכן, בתחילת התחדשותו של הרעיון התענוג גדול, משום שברגע זה החכמה יצאה ונמשכה ממקורה — התענוג.

לכן מאיר בה אור התענוג משא"כ כשמתיישן אח"כ אינו מתענג כ"כ מהסברא שכבר נתרקה ממקורה שהוא התענוג.

לכן אור התענוג מאיר בה. אך כשלאחר מכן היא מתיישנת, אין האדם מתענג כל כך על הרעיון, מפני שהוא כבר התרחק ממקורו, שהוא התענוג.

12 וכמו"כ למעלה בחי' תענוג העליון הוא מקור החכמה. וזהו בחי' מאין תמצא. מאין הוא בחי' עונג.

כך גם למעלה: בחינת התענוג העליון היא מקור החכמה. וזהו "מאין תמצא": "אין" היא בחינת התענוג.

וזהו שנק' חכמה ראשית שהיא בחי' מקבל מבחי' ראש הוא התענוג עליון שנק' ראש אותיות אשר שהוא לשון אושר ותענוג וכמו באשרי כי אשורני בנות אשרי יושבי כו':

וזו הסיבה שהחכמה נקראת "ראשית": היא בחינת מקבל מבחינת "ראש" — התענוג העליון. "ראש" מורכב מאותיות "אשר", מילה שמשמעותה אושר ותענוג, כמו "באשרי כי אשורני בנות" ו"אשרי יושבי ביתך" וכו'.

13 והנה בברכת המצות אנו מברכין אשר קדשנו במצותיו כו'. שע"י המצות אנו ממשיכים מבחי' אשר שהוא בחי' ענג העליון.

כעת, בברכה על המצוות אנו מברכים: "אשר קידשנו במצותיו" וכו', שכן באמצעות המצוות אנו ממשיכים מבחינת "אשר", שהיא בחינת התענוג העליון.

וההמשכה היא בבחי' ח"ע וח"ת שהן בחי' יחוי"ע ויחוי"ת שנמשך בהן מבחי' ענג העליון. וזהו פי' הברכה בא"י אלקינו הוא בחי' יחוי"ע דחוי"ב אצי

ההמשכה היא אל חכמה עילאה וחכמה תתאה, שהן בחינת יחודא עילאה ויחודא תתאה, ובהן נמשך [אור] מן התענוג העליון. וזהו פירוש הברכה: "ברוך אתה ה' אלקינו" היא יחודא עילאה של חכמה וכינה דאצילות,

ואח"כ מלך העולם הוא בחי' יחוי"ת וממשיכים להם מבחי' אשר קדשנו כו' בחי' ענג העליון.

ואחר כך, "מלך העולם" היא בחינת יחודא תתאה; ואנו ממשיכים אליהן מבחינת "אשר קידשנו" וכו' — את התענוג העליון.

והיינו דוקא ע"י קיום מעשה המצות הגשמיים בבחי' אתכפייא ואתהפכא לברר בירורי נוגה שע"י דייקא ממשיכים גלוי התענוג העליון וזהו חכמות כשנתלבשו בחוץ אזי דוקא תרונה מחמת גלוי התענוג העליון בחכמה:

וזה נעשה דווקא באמצעות קיום המצוות הגשמיות בפועל, בדרך של הכנעה (אתכפייא) והפיכה (אתהפכא), כדי לברר את בירורי נוגה; דווקא כך אנו ממשיכים את גילוי התענוג העליון. זהו "חכמות": כשהן מתלבשות "בחוץ", דווקא אז הן "תרוננה", בעקבות גילוי התענוג העליון בחכמה.

14 ומעתה יובן ג"כ ענין לעשות את השבת. כי שבת הוא בחי' חכמה ובחכמה אתברירו. ולכן ארז"ל בשבת דבור אסור כי סייג לחכמה שתיקה. והוא בחי' עליית ח"ת בח"ע.

מכאן יובן גם ענין "לעשות את השבת". השבת היא בחינת חכמה, ו"בחכמה מתבררים". לכן אמרו חז"ל שבשבת אסור לדבר, כי "סייג לחכמה — שתיקה". וזו עליית חכמה תתאה בחכמה עילאה.

(לכן בשבת בורר אסור כי בחכמה אתברירו הוא ע"י התלבשות ח"ע בח"ת לברר בירורים והיינו ביומין דחול אבל בשבת שהוא עליי ח"ת בח"ע לכן דבור אסור).

(לכן בשבת אסורה מלאכת בורר, כי הברור "בחכמה" נעשה על ידי התלבשות החכמה עילאה בחכמה תתאה כדי לברר בירורים, וזהו בימות החול; אבל בשבת, שבה עולה החכמה תתאה בחכמה עילאה, לכן אסור לדבר.)

והנה ע"י הברורים ממעשה המצות שנעשו ביומין דחול נמשך מבחי' ענג עליון לבחי' חכמה דהנה החכמה נקראת עדן שמקבל מבחי' התענוג. ומבחינת עדן נמשך לגן.

והנה, באמצעות הברורים שנעשים בקיום המצוות בימות החול, נמשכת בחינת התענוג העליון אל בחינת חכמה. שכן החכמה נקראת "עדן", מפני שהיא מקבלת מבחינת התענוג; ומבחינת עדן נמשך השפע אל הגן.

וזהו ענין געה"ע וגעה"ת ששם נהנין מזיו השכינה. אבל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב.

וזהו ענין גן עדן העליון וגן עדן התחתון, שבהם הנשמות נהנות מזיו השכינה. אבל "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא",

כי ע"י המצות ממשיכים עצמות ענג העליון שלמעלה מבחי' חכמה. וזהו הכל ע"י ו' יומין דחול ששת ימים תעבד:

כי באמצעות המצוות ממשיכים את עצם התענוג העליון, שלמעלה מבחינת חכמה. וכל זה נעשה בששת ימי החול: "ששת ימים תעבד".

15 וזהו ענין זכור עם י"ה. וזכרי עם ו"ה. היינו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. דהנה פ"י ששת ימים תעבוד היינו בחי' אהבה כי לית פולחנא כפולחנא דרחימותא.

וזהו עניינם של "זכור" עם י"ה ו"זכרי" עם ו"ה: כלומר, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. שכן פירוש "ששת ימים תעבוד" הוא בחינת אהבה, שהרי "אין עבודה כעבודה של אהבה".

שכל ימות החול הוא בחי' בירורים שכל מעשה המצות או הדבור או מה שעושה מו"מ בהיתר להתפרנס כדי שיוכל לעבוד את ה' נתברר עי"ז בירורי נצוצות קדושות מבחי' ק"נ ועולים לה'.

כל ימות החול הם בחינת בירורים: באמצעות קיום המצוות, הדיבור, וכן העסק שאדם עושה בהיתר כדי להתפרנס, כדי שיוכל לעבוד את ה', מתבררים ניצוצות קדושה מבחינת קליפת נוגה, והם עולים לה'.

ע"י התפלה וכל התפלות של ימות החול נכללים ועולים ע"י תפלת השבת וזהו הכל ע"י בחי' אהבה מלמטה למעלה.

באמצעות התפילה. וכל תפילות ימות החול נכללות ועולות באמצעות תפילת השבת. וכל זה נעשה מכוח בחינת האהבה, מלמטה למעלה.

16 וזהו זכור עם י"ה רמ"ח שהאהבה נק' זכור כי יראה היא בחי' נקבה. כמ"ש אשה יראת ה' ואהבה היא בחי' דכר זכר חסדו. והאהבה היא שרש לרמ"ח מ"ע.

וזהו "זכור" עם י"ה, בגימטריה רמ"ח: האהבה נקראת "זכור", מפני שהיראה היא בחינת נקבה, כמו שכתוב "אשה יראת ה'", ואילו האהבה היא בחינת זכר — "זכר חסדו". והאהבה היא השורש לרמ"ח מצוות עשה.

והיינו שע"י רמ"ח מ"ע ובחי' פולחנא דרחימותא היא העלאה ממטה למעלה לבחי' י"ה (וגם האיש דרכו לכבש לכן בירור ק"נ וההעלאה הוא ע"י אהבה):

כלומר, על ידי רמ"ח מצוות עשה ובחינת עבודת האהבה יש העלאה מלמטה למעלה, אל בחינת י"ה. (וגם "דרכו של איש לכבוש"; לכן בירור קליפת נוגה וההעלאה נעשים על ידי האהבה.)

17 והנה תכלית ההעלאה הוא כדי להיות אח"כ המשכה מלמעלה למטה. וז"ש רז"ל ע"פ מה ה' אלקיך שואל מעמך. א"ת מה אלא מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום.

והנה, תכלית ההעלאה היא שלאחר מכן תהיה המשכה מלמעלה למטה. וזהו שאמרו חז"ל על הפסוק "מה ה' אלקיך שואל מעמך": "אל תקרי מה אלא מאה" — מאה ברכות שאדם חייב לברך בכל יום.

והענין הוא כי בחיי ההמשכה שנמשך מבחי' סוכי' לבחי' ממכ' נק' בשם ברכה כי הוא בחי' הגילוי מן ההעלם. וזהו א"ת מה.

הענין הוא שההמשכה הנמשכת מבחינת סובב כל עלמין לבחינת ממלא כל עלמין נקראת "ברכה", מפני שהיא בחינת גילוי מן ההעלם. וזהו "אל תקרי מה",

שהוא בחי' ממכ' כמבואר בזוהר בראשית בתחלתו בהקדמה (דף א' ע"ב) ע"פ מה אדיר שמך בכל הארץ דבחי' מ"ה הוא בבחי' בדבר ה' שמים נעשו.

שהיא בחינת ממלא כל עלמין, כמבואר בזוהר בראשית, בתחלתו, בהקדמה (דף א' ע"ב), על הפסוק "מה אדיר שמך בכל הארץ": בחינת מ"ה היא בחינת "בדבר ה' שמים נעשו".

וזהו מה אדיר שמך בכל הארץ שמתלבש בעולמות להיות ממכ' וכן הוא ג"כ בזוהר ח"ב (דקכ"ז) ע"פ ויקחו לי תרומה דרגא תתאה דאיהו רזא דעלמא תתאה אקרי מ"ה.

וזהו "מה אדיר שמך בכל הארץ" — שהוא מתלבש בעולמות ונעשה ממלא כל עלמין. וכך נאמר גם בזוהר חלק ב' (דף קכ"ז) על הפסוק "ויקחו לי תרומה": "הדרגה התחתונה, שהיא סוד העולם התחתון, נקראת מ"ה".

(וזהו ענין תרומה. א"ת מ"ה אלא מאה. דהיינו להמשיך מבחי' סוכי' לבחי' ממכ' הנק' מ"ה תרומה.

(וזהו ענין תרומה: "אל תקרי מה אלא מאה", כלומר, להמשיך מבחינת סובב כל עלמין לבחינת ממלא כל עלמין, הנקראת מ"ה; זוהי התרומה.

כי הנה תרומת מעשר הוא מעשר מן המעשר כי הדבור עליון שהוא בחי' ממכ' נק' בחי' מעשר לגבי המדות עליונות דהיינו משום כי רק חלק עשירי מהמדה נמשך להיות הגילוי בדבור

כי הנה, תרומת מעשר היא מעשר מן המעשר. הדיבור העליון, שהוא בחינת ממלא כל עלמין, נקרא בחינת מעשר ביחס למדות העליונות, משום שרק חלק עשירי מן המדה נמשך להיות גילוי בדיבור;

וגם המדות לגבי חו"ב הם ג"כ רק כמו בחי' חלק עשירי שבחינה האחרונה שבחו"ב נמשך להיות מקור למדות. והתרומה היא העלאה ממטה למעלה וצ"ע). וענין מאה ברכות הוא להמשיך מלמעלה למטה ההארה מבחי' סוכי' לממכ' ע:

וגם המדות, ביחס לחכמה ובינה, הן רק כבחינת חלק עשירי, שכן הבחינה האחרונה שבחכמה ובינה נמשכת להיות מקור למדות. והתרומה היא העלאה מלמטה למעלה, וצריך עיון). וענין מאה ברכות הוא להמשיך מלמעלה למטה את ההארה מבחינת סובב כל עלמין לממלא כל עלמין.

18 והנה עיקר ענין זו ההמשכה מלמעלה למטה הוא בשבת (דהגם שבכל יום מברכים מאה ברכות מ"מ עיקר גילוי ויחוד סובב בממלא הוא בשבת).

והנה, עיקר [הזמן] של המשכה זו מלמעלה למטה הוא בשבת (כי אף שבכל יום מברכים מאה ברכות, עיקר הגילוי והייחוד של סובב כל עלמין בתוך ממלא כל עלמין הוא בשבת).

וזהו זכרי עם ו"ה רמ"ח היינו בשבת היא ההמשכה מלמעלה למטה אל בחי' ו' שהוא"ו הוא המשכה. וזהו "זכרי" עם ו"ה, בגימטריה רמ"ח: בשבת נמשכת ההמשכה מלמעלה למטה, אל בחינת ו', שכן האות ו' מסמלת המשכה.

והיינו ג"כ ענין התורה שהיא בחי' המשכה קול בוי"ו דאורייתא מח"ע נפקת והוא יו"ד דזכרי ונמשך למטה בקול ודבור. וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיו.

וזהו גם עניינה של התורה, שהיא בחינת המשכה: קול, הכתוב בו'. שהרי "התורה יוצאת מחכמה עילאה", שהיא היו"ד של "זכרי", והיא נמשכת למטה אל הקול והדיבור, כמו שכתוב: "ודברי אשר שמתי בפיו".

וכמו שאמרו על שמאי והלל דאלו ואלו דא"ח. והיינו ו"ה קול ודבור בתורה. וזהו ג"כ שרש ענין השבת שהוא בחי' החכמה יו"ד דזכרי ונמשך למטה בבחי' ו"ה.

וכפי שאמרו על שמאי והלל: "אלו ואלו דברי אלקים חיים". וזהו ו"ה — קול ודיבור בתורה. זהו גם שורש עניינה של השבת: היא בחינת חכמה, היו"ד של "זכרי", הנמשכת למטה אל בחינת ו"ה.

(והענין זכור הוא האהבה ועי"ז עולה המ"ן לבחי' י"ה. וזכרי הוא יסוד אבא שמתגלה בשבת בבחי' זו"נ כידוע בכוונת זכר למע"ב במוסף וזהו שנמשך בבחי' ו"ה):

(והענין הוא ש"זכור" הוא אהבה, ובאמצעותה עולים המ"ן אל בחינת י"ה. ו"זכרי" הוא יסוד אבא, המתגלה בשבת בבחינת ז"א ונוקבא, כידוע בכוונת "זכר למעשה בראשית" בתפילת מוסף; וזהו ההמשכה אל בחינת ו"ה).

19 וזהו הצווי זכור את יום השבת לקדשו. ומבואר לעיל הקושיא דהא שבת מיקדשא וקיימא.

וזו המצווה: "זכור את יום השבת לקדשו". הקושיה הוצגה לעיל: הרי השבת "מקודשת ועומדת".

והענין מובן ע"פ מה שנתבאר כי באמת בחיי שבת מצד עצמו מיקדשא וקיימא שהוא בחיי קדש בחיי חכמה (דהיינו בחיי מוחין דאבא. ויו"ט נקי מקראי קדש בחיי נה"י דאבא מתלבשין במוחין דאימא).

העניין יובן על פי מה שהתבאר: לאמיתו של דבר, בחינת השבת מצד עצמה "מקודשת ועומדת", שכן היא בחינת קודש, בחינת חכמה (כלומר, בחינת מוחין דאבא; ואילו יום טוב נקרא "מקראי קודש", בחינת נה"י דאבא שמתלבשים במוחין דאימא).

אך כדי להמשיך בחיי גילוי ענג העליון שיומשך ויתגלה בחכמה (דהיינו התגלות עתיק בחכמה) הוא

אך כדי להמשיך את גילוי התענוג העליון, שיומשך ויתגלה בחכמה (כלומר, גילוי עתיק בחכמה), הדבר נעשה

ע"י ישראל ע"י מעשה המצות שעושין כל ימות החול שאומרים אשר קדשנו במצותיו וצונו שממשיכים מבחי אשר ענג העליון בבחי ראשית חכמה כנ"ל:

על ידי ישראל, באמצעות קיום המצוות שהם עושים בכל ימות החול, שעליהם הם אומרים: "אשר קדשנו במצוותיו וציונו". כך הם ממשיכים מבחינת "אשר", התענוג העליון, אל בחינת "ראשית חכמה", כפי שהתבאר לעיל.

20 וז"ש אח"כ ששת ימים תעבד דלכאורה זה אינו מ"ע רק רשות ומה ענין זה לזכור את יום השבת לקדשו שהיא מ"ע אלא דלהיות דפ"י לקדשו להמשיך גילוי ענג העליון בחכמה בשבת.

וזהו שנאמר לאחר מכן: "ששת ימים תעבד". לכאורה, אין זו מצוות עשה אלא דבר שהותר, ומה הקשר בינה לבין "זכור את יום השבת לקדשו", שהיא מצוות עשה? אלא שמשמעות "לקדשו" היא להמשיך בשבת את גילוי התענוג העליון בחכמה,

וכמ"ש וקראת לשבת ענג. והמשכה זו היא ע"י העלאת הבירורים שע"י מעשה המצות בחול. והיינו ע"י בחיי זכור עם י"ה.

כמו שנאמר: "וקראת לשבת ענג". המשכה זו נעשית באמצעות העלאת הבירורים [שנעשים] על ידי קיום המצוות בימות החול; כלומר, באמצעות בחינת זכור עם י"ה,

וששת ימים תעבד פולחנא דרחימותא. ועי"ז יומשך בשבת בחיי לקדשו. וזהו זכור כו'. כי שבת נקי שבת בראשית.

ו"ששת ימים תעבד" — עבודת האהבה; ועל ידי כך תימשך בשבת בחינת "לקדשו". וזהו "זכור" וכו', שכן השבת נקראת "שבת בראשית".

21 והנה בראשית היא בחי' נוקי שמקבל מבחי' ראש שהוא תענוג העליון כנ"ל. ולכן אמר זכור את יום השבת כו' להמשיך בו מבחי' תענוג העליון שנקי בחי' זכר ומשפיע לבחי' ראשית חכמה כו'.

כעת, בראשית היא בחינת נוקבא, המקבלת מבחינת ראש, שהיא התענוג העליון, כנ"ל. לכן נאמר: "זכור את יום השבת" וכו' — להמשיך לתוכו מבחינת התענוג העליון, הנקראת בחינת זכר ומשפיע, אל בחינת "ראשית חכמה" וכו'.

וזהו ישראל לי ראש שהם הממשיכים מבחי' ראש (ועמ"ש בפ' ציצית מענין לי רא"ש). ובחי' שמור את יום השבת.

וזהו "ישראל לי ראש": הם הממשיכים מבחינת ראש. (ועיינו במה שנכתב בפרשת ציצית בעניין "לי ראש"). וזו בחינת "שמור את יום השבת":

הנה ארז"ל שמור זו משנה. והענין כי השמירה ענינה להפריד הקליפות שלא יהיה יניקה להחיצונים. חז"ל אמרו: "שמור" — זו משנה. הענין הוא ששמירה פירושה להפריד את הקליפות, כדי שלא תהיה יניקה לכוחות החיצוניים.

וזהו ענין זכור לדכורא. ושמור לנוקבא. כי השמירה שלא יינקו החיצונים מטפת דכורא היא ע"י שנמשכת במעי דנוק'.

וזהו הענין של "זכור" לזכר ו"שמור" לנקבה. השמירה, כדי שהכוחות החיצוניים לא יינקו מטיפת הזכר, נעשית באמצעות המשכתה לתוך רחם הנקבה.

ולכן הנפילים היו מפני שלא נקלטה הטפה כו' וזהו ג"כ ענין שמור זו משנה שכתושבע"פ היא נקי תורת אמך לגבי תושב"כ שנקי מוסר אביך וכמ"ש במ"א:

ולכן היו הנפילים, משום שהטיפה לא נקלטה וכו'. וזהו גם ענין "שמור" — זו משנה: התורה שבעל פה נקראת "תורת אמך" ביחס לתורה שבכתב, הנקראת "מוסר אביך", וכמו שנתבאר במקום אחר:

22 אך לעתיד יהיה זכור ושמור בדבור א' נאמרו (ר"ל שאז יתגלה בחינה זו למטה) שיהיה הכל חד יחוי"ע ויחוי"ת

אבל לעתיד לבוא יהיו "זכור" ו"שמור" כאילו נאמרו בדיבור אחד (כלומר, אז תתגלה בחינה זו למטה), שכן הכול יהיה אחד — יחודא עילאה ויחודא תתאה.

(שהן בחיי זכור ובחיי שמור דהיינו שגם יחוי"ת יהיה במדרגת הגלוי שביחוי"ע והיינו ע"י גלוי עצמות א"ס ב"ה הסוכ"ע דקמיה שוה הכל כו').

(אלה הן בחינת "זכור" ובחינת "שמור"; כלומר, גם יחודא תתאה תהיה בדרגת הגלוי של יחודא עילאה. הדבר יהיה באמצעות גילוי עצמותו של אין סוף ברוך הוא, הסוכב כל עלמין, שלפניו הכול שווה וכו').

וזהו שנאמר אות הוא ביני ובין בני ישראל (ר"ל אות היא קאי על בחי' מלי' שמור לנוק' וכמ"ש במ"א באור ענין זה ע"פ הזוהר ויקהל) (דרי"ד) האי רוחא אתפשטותא דההיא נקודה כו'.

וזהו שנאמר: "אות היא ביני ובין בני ישראל" (כלומר, "אות" מתייחסת לבחינת מלכות, שהיא "שמור", בחינת הנוקבא; כפי שמוסבר במקום אחר בביאור ענין זה על פי הזוהר, ויקהל, עמ' 204: "רוח זו היא התפשטותה של אותה נקודה" וכו').

וזהו יום שכולו ארוך (ר"ל שמור וזכור הם בחי' שבת דמעלי שבתא ושבתא דיומא ולע"ל שיהיו שניהם במדרגה א' שבת דמעלי שבתא יהי ג"כ במדרגת שבתא דיומא הז' יום שכולו ארוך ועמ"ש כה"ג ע"פ ההפטרה דפי' במדבר כי גדול יום כו')

וזהו "יום שכולו ארוך" (כלומר, "שמור" ו"זכור" הן בחינות של ליל שבת ושל יום השבת; ולעתידי לבוא, כאשר שתיהן יהיו באותה דרגה, גם ליל שבת יהיה בדרגת יום השבת — היום השביעי, "יום שכולו ארוך". וראו את האמור ברוח דומה על ההפטרה של פרשת במדבר, "כי גדול יום" וכו').

כי עתה זה היום אשר קוינו לו. פי' קוינו בחי' קו ארוך ולעתידי יהיה בחי' שבת מעלה ומטה שוין (ועי' לקמן בד"ה להבין באור ענין האבות הן הן המרכבה מש"ש מענין זה):

כי עתה "זה היום אשר קוינו לו". פירוש הדבר: "קוינו" הוא בחינת קו ארוך. ולעתידי לבוא תהיה בחינת שבת, שבה העליון והתחתון שווים. (וראו להלן, במאמר הפותח "להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה", את האמור שם בענין זה).

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/6

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק